

Etik og modsigelser i samarbejde om udvikling

- fra nr. 154, efteråret 2016, af kvartalsblad fra asbl¹ *Autre Terre, Belgien*
- af Benoît Naveau, projektleder i Vestafrika
- oversat af Tina Jonstrup Larsen
- noter ved oversætteren samt Jørgen Olsen.

Det etiske aspekt optager en stor plads i enhver NGO eller anden forening, der beskæftiger sig med samarbejde om udvikling. Det at arbejde på etisk vis inden for et så komplekst område kan dog på mange måder vise sig at blive stor udfordring.

Staten over for NGO'erne

For en stat befinder en af de største etiske anstødssten sig i modsigelserne mellem at samarbejde med en international institution og en NGO. I sin seneste kampagne afslører SOS Faim² således skizofrenien hos den belgiske stat, når den støtter stordrift i landbruget ved at bidrage til Verdensbanken, mens den samtidig hævder at støtte familielandbrug, når den finansierer belgiske NGO'er.

Disse modsigelser begrænser sig ikke til spørgsmålet om familielandbrug. At have en sammenhængende politik inden for internationalt udviklingssamarbejde på statsniveau skaber hovedbrud. Hvordan skal man for eksempel tolke Belgiens støtte til fornyelsen af autorisationen til at bruge glyphosat³, når landet samtidigt støtter NGO'er, hvis mål er at fremme økologisk landbrug?

Under disse betingelser er det svært for offentligheden at forstå statens strategier eller

strategierne hos de NGO'er, som staten støtter.

Internationale solidaritetsforeninger over for institutionaliserede NGO'er

Staten er ikke alene om at indeholde modsætninger. NGO'erne og de internationale solidaritetsforeninger (ASI⁴) kan også være med. Hvad skal man sige, når en NGO lover sine bidragsydere, at 100 % af deres bidrag går direkte de projekter, som NGO'en støtter? Sandt eller falsk?

Over for dette kan ASI'erne, der er mindre institutionaliserede end de anerkendte NGO'er (*få eller ingen lønninger at betale, rejseudgifter betalt af medlemmerne*) fremvise nøgletal, der er uopnåelige for NGO'erne. ASI'erne sender ofte pengene direkte til de foreninger, som de støtter, mens NGO'erne må bruge økonomiske midler på lønninger, tjenesterejser osv. Hvem er mest etiske, NGO'erne eller ASI'erne?

Forskellen drejer sig hyppigt om foreningernes effektivitet. ASI'ernes aktioner hviler ofte på gensidig tillid og viden, uden at de nødvendigvis skal igennem de samme planlægningstrin og implementeringer, der gør sig gældende for NGO'erne. Disse kan alligevel siges at have en større indflydelse samt en bedre ledelse og kontrol over midlerne. Begge typer samarbejde er uden tvivl nødvendige og kompletterer hinanden.

(fortsættes side 12)

¹ Asbl betyder Association sans But Lucratif = Forening uden Profitformål. Autre Terre betyder Den anden Jord.

² SOS Sult.

³ Koncentreret ukrudtsmiddel.

⁴ I Danmark findes ikke en benævnelse, der svarer til ASI – udtrykket NGO (Non Governmental Organizations) bruges om alle udviklingsorganisationer uanset størrelse.

Etik og modsigelser i samarbejdet om udvikling

(fortsat fra side 11)

Paris-erklæringen om strukturel justeringspolitik

Selv om modsigelserne inden for udviklingssamarbejde stadig er betydningsfulde, har de alligevel haft en tendens til at mindskes med årene.

Siden 2005, da den såkaldte Paris-erklæring blev vedtaget, har de lande, der yder udviklingsbistand, været enige om sammen at planlægge deres udviklingspolitik, uddele opgaver og især at tilpasse sig politikker og strategier med det formål at reducere fattigdom hos modtagerlandene.

Et sandfærdigt kvalitetsløft er realiseret. Modtagerlandene bliver til partnere, og det er bydende nødvendigt, at de involverer civilsamfundet i ledelsen af dets udviklingsstrategier.

De internationale institutioner beholder dog muligheden for at afkræfte strategidokumenterne for reduktion af fattigdom⁵ (DSRP) hvis de er af utilfredsstillende kvalitet eller forvaltet uden involvering af civilsamfundet.

Hvordan tager man bedre hånd om befolkningernes behov?

Den største udfordring er dog stadig udviklingsprojekternes indflydelse på længere sigt. Hvordan kan man tage afsæt i

befolkningernes behov ud fra det mål varigt at ændre deres livsbetingelser?

I denne forstand har det internationale samarbejde siden år 2000 forsøgt at forbedre effektiviteten ved at anvende diverse metoder for ledelse af programmerne.

Eksempelvis ved fra starten af programmerne at fastsætte de ønskede mål ved hjælp af ”Forvaltning med fokus på resultaterne”⁶ eller som senest at bestemme målsætningerne om adfædsændringer ved hjælp af værktøjet ”Teori om ændringer”⁷.

Selv om alle disse redskaber reelt kan forbedre indvirkningerne af et udviklingsprogram på selve stedet, er de alligevel ikke fuldstændigt effektive, før NGO’erne konkret involverer sig i et ægte analytisk arbejde af de lokale problematikker og fremmer det, som Philippe De Leener⁸ kalder ”kreativ forventning” blandt modtagerlandene frem for ”tilpasningsfælden”.

Den første støtter en ønsket forandring med afsæt i befolkningernes ønsker, mens den anden beskriver en udefrakommende undergået ændring.

Det at give befolkningerne i modtagerlandene midler til selv at være aktører og ledere af deres egen fremtid forbliver en sand udfordring for alle aktører inden for udviklingssamarbejdet.

⁵ Documents de Stratégie de Réduction de la Pauvreté.

⁶ Gestion axée sur les Résultats.

⁷ Théorie de Changement.

⁸ Belgisk organisator, agronom, doktor i psykologi og professor i afrikansk økonomi.